

ԹԻՒ 26

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԻՑ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՊԱՏՐԻԱՐքԱՐԱՆԻ

Ա.ՏԵՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆԻՑ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԸՆՑ

ՎԵՐԱՄԱԳՐՈՒՄ 1912-13 ՇՐՋԱՆԻ

ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՈԿԱՆ ՎԵՐՈԿԱԶՄՈՒԹԵՆՔՆ ԵՏՔԸ

ՆԻՍՏ ՖՀ.

21 Ապրիլ 1913

Տպագրութիւն Ա. ՍՍ.Դ.Ա.Ն.Ց.Ն

ՂԱԼԱԹԻԱ, Գուրշունյալ Խան, Թիւ 7, Կ. Պոլիս

1913

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՔ

ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՔ

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆՔ

(Ա. Վ. Վ. Վ. Վ.)

1. Տ. Եղիշէ Արքակ. Դուրսան
2. Տ. Վահրամ Մանկունի
3. Տ. Զարմար Քնյ. Կէզիւրեան
4. Տ. Տրդատ Քնյ. Պօլանեան

(Բ. Վ. Վ. Վ. Վ.)

5. Գրիգորիս Ծ. Վ. Պալագեան
6. Տ. Բարդող Քնյ. Թազոմնեան
7. Աբէլ Քահ. Երէցեան
8. Առւրիաս » Պալրգանեան

(Գ. Վ. Վ. Վ. Վ.)

9. Հմայեակ Արքակ. Դիմաքսեան
10. Մաղարիս Եպիս. Տէրունեան
11. Եղնիկ Ե. Վ. Պապանեան
- 12.

(Դ. Վ. Վ. Վ. Վ.)

13. Արիստակէս Ա. Քահ. Չիզմէնեան
14. Խորէն » Յարութիւնեան
15. Յուսիկ » Քաշունի
16. Տաճատ » Փաշանան

(Ե. Վ. Վ. Վ. Վ.)

17. Հմայեակ Քահ. Էրսէրմեան
18. Հմայեակ Եպիս. Աշեան
19. Միքայէլ » Աշեան
- 20.

ԱՇԽԱՐՀԱԿԱՆՔ

(Ա. Վ. Վ. Վ. Վ.)

Եյուլ Ա. Եղիս

21. Խասդիւլ

22. Պետրոս » Հալանեան
23. Միքատ » Քեաթիպեան
24. Պետրոս » Խօրսանմեան

Մագրիգիւլ

25. Երուանդ Էփ Պէյսգնեան
26. Թագուր » Արեւեան
27. Տօրթ. Լ. Մալխասեան
28. Յակոր Պօլանեան
29. Յովհաննէս Իսապուշեան
30. Մարգիս » Պէհրեան
- 31.

Պէյլիթէրէ

32. Արշակ » Ալպօլանսան
33. Յովհէփ » Պազանսան

Ման-Արէժան

Օրբարիւլ

Իամիկ Բ. Վ. Վ. Վ. Վ.

Բերտ-Գասրմ-Գիտա

Արամ

Մանուկ

Յակոր

Սոնիկ

Տիրան

Գարբալ-Գնալը

Առամեան

Գուրուչեմէ

Պէտրաս

Եփ. Հայկազն

Ֆէրիգիւլ

Եղուարդ

Հրանտ

Մարկոս

Յակոր

Գատիգիւլ

Աղասի

Եղուարդ

Երիխնեան

Ներսէս

Սարգիս

Եղուարդ

Թարապ

Եպիսկոպու

Եղուարդ

Եղուարդ

Եղուարդ

Պէյլիթէրէ

Թորգոմ

Հմայեակ

Վահան

ԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎ

ԲԱՑՈՒՄ 1912—1913 ՆԱՏԱՋՐՁԱՆԻ

ՆԻՍՏԻ ԻԶ.

21 ԱՊՐԻԼ 1913

ՆԱԽԱԳԱՀ.— Ա. ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀԱՅՐ

ԱՏԵՆԱՊԵՏ.— ՀԱՅԿ Էֆ. ԽՕՃԱՍՍՐԵՅՆ

ՕՐԱԿԱՐԱՐ

1.— Խնդիր ապահովութեան Հայաբնակ նահանգաց (դռնիակ):

Ժ. ՍԱՅՍԱՎԱԼԵԱՆ Էֆ.— Կը նահ. ընդունուիլ, պայմանով որ ինչպէս ուրիշ ատենակը ալ եղած է, չհատարակեն մանրամանութիւնները:

ԲԱՑՈՒՄ ԺՈՂՈՎՈՅ

Նիստը անդի ունեցաւ Հալաթիոյ Խորհրդարանի մէջ և ժամը 3ին, ատեանը բացուեցաւ ի ներկայութեան 55 երեսիուններու, որոնց թիւը յանդեցաւ 67ի:

ԱՏԵՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՔ

ԶՈՅՆԵՐ.— Քանի որ բացարձակ գոնովակ է, գուրսէն ոչ ոք կրնայ ընդունուիլ:

ՆԱԽԱԳԱՀ Ս.— Օսոր թղթակիցները ալ եկած են, ինձի լուր կուտան որ, անոնք ալ կը փափաքին ներկայ գտնուիլ, մասնաւորապէս Գօնթ Օսթրոօկի կողմէ ներկայացուցիւլ մը եկած է կուզէ ներկայ գտնուիլ, Ժողովովուն ինչ կը խորհի այս մասին:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ Էֆ.— Հայ Ազգը Հայկական հարցին նկատմամբ օտար մամլոյ բարեացակամ վերաբերում համար, մամլոյ ներկայացուցիչներուն հողովոյ սրահը ընդունելու մացաւ Պէտրոս Պէտրոսի կը յայտնէ: Ժողովին չափ օգտակար կը կատարեցին, անոնք ալ, բայց քանի որ ընդհանուր տրամադրութիւնը պէտք է այս մասին ոլոշում մը արուի:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ Էֆ.— Այսօրուան նիստը դը արնվագիտակ ըլլալու համար, մամլոյ ներկայացուցիչներուն հողովոյ սրահը ընդունելու մացաւ Պէտրոս Պէտրոսի կը յայտնէ: Ժողովին չափ օգտակար կը կատարեցին, անոնք ալ, բայց քանի որ ընդհանուր տրամադրութիւնը

բա մասնութիւններ, բայց նպատակ ունինք
ընդհանուր գծերով և փաստացի պատկերաց
նել ներկայ վիճակը. որ ծանր հանդամանք
մը առած է. այս ակղեկութիւնները կու-
տանք, որպէս զի ժողովս ի վիճակի ըԱ՞յ
դատելու. Ուստի մի առ մի պլասի կարգամ
պատրաստուած ցուցակը:

1. Գաղտնի գործակալներ կիլիկեան բու-
լոր քաղաքները և զիւղիրը կը շրջին 909ի
կոտորածներու առթիւ մահուան դատապար-
տուած և ներման արժանացած անձանց հիս
առանձին տեսակցութիւններ կունենան .

2. Մառաշի մէջ պարտէզի պաղատու ծառերը կը կարեն, այդիներու խրձիթները կը քանդեն, կ'այրեն. աեղ աեղ տուներու կրակ կուտան, բաղաքէն եւս ժամբ հետո

3. Հայ թաղերու մէջ իրենց սեպհական տանց մէջ բնակող թռուքերը, յանկարծ կը սկսին գաղթել,

4. Օսմանիյէի գայմաղ ամը իր շրջանակի մէջ պատահած ոճիրներու առթիւ, «մուսատա- հազբունըզ» ըսելով մինչեւ իսկ յանցաւորները Ալփիէի յանձնել չուզեր, այնպէս որ Ապրիլ Յի խուճապին Հռուկը հաղիւ Օսմանիէ հասած այիրը իսկոյն Տէօրթ-հօլ փախած են և մին- և հիմայ հնն կր միան :

5. Օսմանիէի մէջ բողոքական և կեղեցիի լանգակները զարնելը կ'արցիլուի մինչդեռ Երեք տարիէ ի վեր կը թուատուի եւ

6. Խնչպէս ժամանակաւ 909 աղետէն առաջ իթիսալ թերթը, այժմ ալ տեղական թերթերը մանաւանդ Մերսինի թուրք թերթը բացէ ի բաց քրիստոնէից դէմ գրգռիչ խմբագրականներ կը հրատարակին իրենց գրգռութեանց գլխաւոր հիմ բռնկլով Ռումելիի դէպքերը,

7. Հեռագրական Օսմ. գործակալութեան
հաղորդած երգնկայի պօմպայի դէպքը Աստ-
հայի վալին պաշտօնական ոճով մը ցրուե-
լու արտօնութիւն կուտայ այն պահուն երբ
ամբողջ հայ ժողովուրդի վրայ վայրիկեան առ
վայրկեան ջարդի վախր կը տիրէ.

8. Ինձիրլիի մէջ ձիշու նայնպէս Յ Ապրիլ
գաշագճը Աճէմ Մէշիտ խօսքը Թուրքերուն
ուղղելով «Պուլկարները Ատանա կը մտնեն,
ձեր զիմուն ճարը նայնցէք» և յետոյ Հայի-
րուն ալ կ'ըսեն, Ատանայի մէջ քրիստոնեայ

և մահմէտականք իրար կը ջարդեն կոր : Այդ
միջոցին Սաանայէն կը հասնին հարիւրապետմը
8 ժանարմայով որոնք թէպէտ պարագլուխ-
ները կը ձերբակալեն բայց Հայերը կրկին կը
փախչին Ստանա ,

9. Աստանայի մէջ Ապրիլ 3ին (այսինքն
որոշեալ ժամանակէն առաջ) կազմակերպուած
կոսորտած մը սկսելու կը ձեռնորդուի և ընդ-
հանուր խուճապ մը կը տիրէ սակայն թէ
կանխահաս ըլլալուն և թէ կիլիկիոյ Կաթող.
Առաջնորդի, գօնսիլներու և գօմանտանի ու-
մի քանի հայրէնասէր պատուաւոր Թուր-
քերուջանքերու չորհիւալէտին առջեց կառ-
նուի :

10. Տիգրանակերպի մէջ Մարտ 24էն մինչեւ
Ապրիլ 3, բազմաթիւ թաղանակեր, խոշտանե-
դում և սպաննութիւններ տեղի կունենան,
դատապարտեալ յայտնի ոճրագործներու ժո-
ղովի մը ցրուելէն անմիջապէս վերջ :

11. Երզնկայի պօմպայի գործը բոլորովին
անտեղի և ապօրինաւոր ընդհանուր խո-
զարկութիւններու առիթ լնձալեց,

12. Պիթիլզի վելույէթի մէջ թուրքի մը
սպաննութեան առթիւ որուն հեղինակը ան-
ձանօթ է, ընդհանուր ձերբակալութիւններ
տեղի կունինան մինչդեռ խառնուած ած

վիրաւորուած հայկու ոճքագործները աղաս
կ'արձակուին .

14. Վանի մէջ քահանայի մը և թեմական տեսուչի մը սպաննութեան ո ոթիւ ձեր առկալուած քիւրտեր անմիջապէս արձակուեցան, մինչդեռ անոնց սպաննիշներէն հաճի Յագուապին սպանման առթիւ երկու զիւղի հասկիշները ցարդ լեռները կը թափառին : Եղական կառավարութիւնը զանազան պատեիրակներով աւելի քան 150 հոգի հալած և անոնք ալ առյիշներէ ի վեր առանց առավարառութեան բանտարկուած հայերուն իմակակից չըլալու վախով փախստական ո թափառին :

Այս գէպքերը օրը օրին տեղեկազրուած կառավարութեան, որ կը պատասխան է այնտեղի կուտակալներուն և կառավարիչներուն պէտք եղած հրահանգները սրուած ու, ու կ'աւելցնէ միանգամայն որ գուք տա ինքնէնէ կը գանգաւախիք անոնք ու ձենէ կանգատին. հետեւաբար մեր դիմումները ի ենց կարեւորութիւնը չունենալով, ահագի արդ մը կը պատրաստուէր Կիլիկիոյ կողմը այց կաթողիկոսը և առաջնորդները շառվելի ջանքեր նուիրեցին առաջքը առնելու ամար վերահաս գէպքի մը: Կեղրոնի կալվարութիւնը փոխանակ պաշտօնանկ ընել այն պաշտօնեայները որոնք իրենք զանառութեամբը պատասխանառու են այս գիտին, Պատրիարքարանի ու առաջնորդներ աւելիկութիւնները անհիմն կը նկատէ Հարչութիւնը տեսաւ որ չատ ծանր համգանք մը առած է խնդիրը և Խառն Փողով բոցեց որ իրաց այս վիճակին ծանրութեաւրաց հրաւիրէ կառավարութեան ուշադրութիւնը և վերջնական պատասխան մը առնէ առափ որոշեալ օր մը Ս. Պատրիարքին անգամառութեան պատճառաւ իր փոխանորդը առ և գործակատար Գամել էֆ. ին Բ. Դուքսերքին Գործոց նախարարին գացինք և գործակտարը «գարթալվիդիթ»ի մը վրայ գրի թէ եկած ենք իրեն հետ տեսակցելու. լուսկաւ որ խորհրդականնին հետ տեսնուին, պատասխանեցինք թէ Փողովոյ օրոշմամբ եկանք և կ'ուղենք անպատճառ աեսնել նախարը: Ասոր ալ պատասխանեց մեզի՝ լուսալու ձախով մը որ՝ խորհրդականը, նախարին փոխանորդն է կրնան անոր հետ տակցիլ: Եւ որովհետեւ մեր ըսելիքները խիստանք բաներ էին, պէտք կար նախարարը հետ տեսնուելու, ինչպէս որ Փողովով ալ աշտած էր և եթէ վերադարձանք՝ վիճանրութեան արտայացութեան համար ոչ թէ լոկ գժգոնութեան համար և հրատակութիւնն ալ այդ պատճառով տեղի ունիցաւ: Արդ, Խառն Փողովին պաշտօն անին այսնելու թէ Վարչութիւնը գործոց պատասխանառութիւնը այլ հետ չկրնար ընդուն իր վրայ, ահաւասիկ այս է իր յայտարարութեան եպրակացութիւնը:

Տ . ՎԱՀՐԱՄ ԱԲՔԵՊ . ՄԱՆԿՈՒՆԻ . —
Հաստ ցաւալի տեղեկութիւններ հաղորդեց մեզ
Լարչութեան ատենապետը և կը կարծեմ թէ
առկաւին քիչ ալ էին անոնք : Երբ Վարչու-
թիւնը յուսահասութիւն ցոյց կ'ուտայ և հը-
ռաժարելու խօսք կ'ընէ , ասիկայ ապահովա-
սար լաւագոյն գործ մը չէ և կրնայ չարիք-
ներու պատճառ ըլլալ , մինչեւ իսկ կոսորած-
ներու ալ առիթ տալ : Այս պայմաններու մէջ
Ս . Պատրիարքը եւ Վարչութիւնը պէտք է
արունակին իրւոց պաշտօնը , կատարելով
միշտ պէտք եղած դիմումները . առանց հա-
ւատալու եղած խստու մերուն : Վարչու-
թիւնը պէտք է շարունակ աեզեկութիւններ
ստանայ այն դասն անցքերուն համ որ , որոնք
կը պատահին ասոյին անդին ու հաղորդէ
պէտք եղածը ներսը ու գուրսը : Ամէն պա-
րագայի մէջ պէտք է անշարժ կենայ և ինչ
որ կը պահանջէ պէտքը զայն գործադրէ ,
թիշ առաջ կը կը խօսուէր որ գերմանական
ամիրալը այսպէս ըսկը է այնպէս ըսկը է ,
այդ խօսքերուն ևս պէտք չեմ տեսներ , բո-
խանակ վիճաբանելու կամ աւելորդ խօսքեր
ընկերու պէտք է գործենք առանց յուսահատե-
լու :

հետ համախորհություն գործեն, ոչ մէկ երկրի
մէջ գոյութիւն չունի։ Եթէ վարչութիւնը
առաջարկ մը ունի և կ'ուզէ բերել այս ժո-
ղովին ատիկայ կը հասկնամ, և որպէսզի
օրինական հիմերու վրայ քննուի խնդիրը,
ուսումնասիրութ, ժողովը կազմէ խորհրդա-
րանական Յանձնաժողով մը, որպէս զի իր
ուսումնասիրութեան արդիւնքը հազորդէ մե-
զի։ Ասկէ դուքս եղած ո և է ձեռնարկ հակա-
օրինական կը նկատեմ և չեմ կրնար համա-
միա ըլլայ։

Ս. ԳԱՐՈՒԵԱՆ էֆ.— Պէտք եղած բացարութիւնը արուած չըլլալուն համար, Հալածեան էֆ. շատ իրաւունք ունի այդպէս կարծելու։ Մենք ունինք խիստ ծանր խնդիրներ, որոց համար պէտք զգացինք խորհրդակցութեան և ուզեցինք որ Ազգ. ժողովը իր մէջէն յանձնաժողով մը ընարէ սրակւ զի մեր ներքին վիճակին դիտակից ըլլան, մեր նպատակը այս էր բայց աւելի մանրամասնութեանց մանելու պէտք չի տեսանք։

Պ. ՀԱԼԱԾԵԱՆ իմ . - Պատասխանելով
Վարչութեան ատենապիտին կ'ըսեմ թէ այս
ձեզ ոչ մեր սահմանադրական սկզբունքներուն
և ոչ ալ Քաղ. Ժողովի պատասխանատուու-
թեան կը համապատասխանէ :

Տ. ՎԱՀՐՈՒՄ ԱՐՔԵՊ - Շատ ճիշտ է :

Պ. ՀԱԼԱԾԵԱՆ էթ (օպերունակելով). — Այս
օժանդակ բացատրութիւնը պիտի նշանակէ
նաև յաջս ազգին և յաջս կառավարութեան
տկարաբացնել Վարչութիւնը, հետեւարար ես
մեր ազգին շահերուն հակառակ և անիմաստ
կը նկատիմ օժանդակ մարմնոյ մը կաղմու-
թիւնը: Եթէ ընդհակառակը յանձնաժողով մը
կազմուի որ պաշտօն ունենայ ուստի մնասիրե-
լու Վարչութեան առաջարկը, լիազօրներու
կազմած օժանդակ մարմինէ մը աւելի օդա-
կար կրնայ ըլլայ:

Պ. ԶՈՀՐԱՊ էմ .— Տրուած սացատութիւններէ կը հասկցուի որ Վարչութիւնը իր միջոցները սպասած կը նկատէ :

Ս. ԳԱՐԱԵՑՆ էֆ. - իր հրաժարականը
կը ներկայացնէ :

Գ. ԶՈՀԲԱՊ էֆ. (շարունակելով) . — Հե
տեաբար այս հանդամանքին տակ, քննուե-
լով խնդիրը կը տեսնենք որ Վարչութիւնը
առաջարկութիւն չկրնար բերել: Պէտք է ժո-
ղովս ընդունի կամ մերձէ հրաժարականը :

Տ. Վ. Հ. Պ. Ա. Մ. Ա. Բ. Ե. Պ. — Միանգամ ընդ-
միշտ կը մերժէ:

Դ . Տ Ա Վ Ա Խ Ս Ե Խ Ն է Ֆ . . Կ ' ը ս ո ւ ի ո ր Վ ա ր -
չ ու թ ի ւ ն ը ի ր հ ր ա ժ ա ր ա կ ա ն ը տ ա լ է ն վ ե ր ջ ,
ի ր ե ն չ մ ն ա ր մ ի լ ո ց ա ռ ա շ ա ր կ ե լ : Ա յ ս բ ա ց ա տ -
ր ու թ ի ւ ն ը շ ա տ հ ի շ ա չ է , ո ր ո վ հ ե տ ե ւ Վ ա ր -
չ ու թ ի ւ ն ը կ ' ը ս է մ ե զ ի թ է ի ր կ ա զ մ ի ն կ ր թ ն ա ծ
չ կ ր ն ա ր ս ա ա ն ա ն ի լ ի մ վ ր ա յ դ ր ու ա ծ պ ա ս ա ս -
խ ա ն ա ս ո ւ ո ւ թ ի ւ ն ը , բ ա ն մ ը ո ր ի ր յ ա ջ ո ր դ ն
ա լ ը ս է թ ե ր ե ւ ս : Կ ը մ ն ա յ ք ն ն ե լ թ է ա յ ս պ ի -
ս ի կ ա զ մ մ ը օ ր ի ն ա կ ա ն է : Մ ե ր ն ե ր ք ի ն կ ա -
ն ո ն ա գ ր ի ն հ ա մ ա ձ ա յ ն Ա ղ գ . ֆ ո ղ ո վ ը ն է ն 7
ա ն դ ա մ ո վ յ ա ն ա ն ա մ ո վ ո վ ե ր կ ր ն ա յ կ ա զ մ ի ն է ,
և ք ա ն ի ո ր խ ո ր հ ր գ ա կ ց ու թ ե ա ն ե ն թ ա ր կ ու ա ծ
խ ո ն թ ի ր ը ա յ ս տ ե ղ վ ի ճ ա ր ա ն ե լ ու տ ա ռ թ ի ւ , գ ո ր -
ծ ա ղ ի ր ի շ խ ա ն ո ւ թ ի ւ ն ը չ կ ր ն ա ր բ ա ց ա ա ր ո ւ թ ի ւ -
ն ը տ ա լ հ ր ա պ ա ր ա կ ա ւ , ո ւ ս ո ի ա յ ս ի ն ն դ ր ո յ ն
մ է ջ Ա ղ գ . ֆ ո ղ ո վ ը ի ր գ օ ն թ ր ո լ ի ի ր ա ւ ո ն ք ը ք
գ ո ր ծ ա գ ր ե լ ու հ ա մ ա ր ա յ դ պ ի ս ի մ ա ր մ ն ո յ մ ը
կ ա զ մ ո ւ թ ե ա ն մ է ջ ո ւ է ա ն ա պ ա տ ե հ ո ւ թ ի ւ ն չ տ ե -
մ ն ե ր :

Փ. ԱՍՅԱՊՈԼԵՍՆ էֆ. — Բառածը այն է
որ իմադիրներ կան որոնք այստեղ չեն կրնար
բերուիլ, անմայ վերաբերեալ բացարութիւ-
նը յանձնաժողովոյ մէջ պիտի արուի:

Մ. ՆԱԹԱՆԵԼՆ էֆ.— Հայոստանի հա-
ռոթեան վիճակը, Վարչութեան բացատրու-
թեան մէջ երևակայուածէն ոչ նուազ յոռի
ցոց արուած է, արդէն մինչեւ հիմայ ջարդ

Գ. ԶՈՀՐԱՊ էֆ. — Տրուած բացապրութիւններէ կը հասկցուի որ Վարչութիւնը իր միջոցները սպառած կը նկատէ :

Ս. ԳԱՐՄԱՆԵԱՆ էֆ. — Իր հրաժարականը կը ներկայացնէ :

սուի որ ազգին ապագայինքարելաւման, մա-
նաւանդ հայարնակ նահանգներու մէջ գոր-
ծադրելի բարեկարգութեանց երաշխաւորու-
թեան մասին ի՞նչ միջոցներ ձեռք առած է:

Ս. Գ.Ա.ՐԱ.Ե.ՅՆ էֆ. — Քանի որ այդ մա-
սինՎարչութեան ձեռք առած միջոցներուվբայ
տեղեկութիւն ստանալու փափաք. կը յայտ-
նուի, մեր անդամակիցներէն Փափակեան էֆ
պիտի տայ պէտք եղած բացատրութիւնը:

Վ. ՓԱՓՍ. ԶԵՅՆ. ՀՖ — (յանու վարչու-
թեան) Վարչութեան գործունէութիւնը հա-
րստանաբական խնդրոց մէջ երկու մասի կա-
րելի է բաժնել: Նախ և առաջ իրրեւ Օս-
մանիեան քաղաքացիներ մեր ներկայ կառա-
վարութեան ներկայացուցինք, հայ աղքին
կրած տառապանքներու ծայրահեղ պատկերը
և պնդեցինք այս միջոցներու վրայ որո՞նք
անհրաժեշտ են պահպանելու մեր կեանքը,
ինչքը և պատիւը: Օսմանիեան կառավարու-
թեան հետ մեր ունեցած յարաբերութեան վի-
ճակր յայտնի է արդէն.

Պատկ. Ժողովիկ հետ Վարչութիւնս ալ
հասկանալով որ արուած խոստումները հաւա-
սար են զէրօի՝ ստիպուեցաւ մատուցանել իր
հրաժարականը: Վարչութիւնս գործի գլուխ
անցած առեն ինքզինքբառ հայկական հար-
ցին առջեւ, թէև Ս. Պատրիարքը, իր ծայ-
րայեղ յուսահատութեան մէջ դիմած էր Ազ-
գիս Վեհ. Հայրապետին, իրքեւ ծայրագոյն
Պատրիարք և ԿաթողիկոսԱմենայն հայոց, անոր
հեղինակութեանը յանձնելով թրքահայ հօտի
փրկութեան գործը, սակայն գործը մերը ըլ-
լալով, բնական է որ, անոր մէջ թրքահայոց
Ազգ. Վարչութիւնն ալ կրաւուական չէր
կրնար մեալ: Վեհ. Կաթողիկոսը նոյն միջոցին
նշանակեց Ազգ. պատգամաւորութիւն մը, որ
պաշտօն պիտի ունինար թրքահայ ժողովուր-
դիցաւերը Երոպայի առջև զնելու և դարման
պահանջելու՝ համաձայն անոնց բազմաթիւ
յանձնառութեանց: Պատգամաւորութիւնը դի-
մումներ կատարեր է պատութիւններու պալ-
քանեան պատերազմի ընթացքին մէջ, ա-
ռանք սակայն յարմար չեն դատած պատե-
րազմի ընթացքին մէջ Հայկական խնդիրը
գնել սեղանի վրայ: Իր գիմումները այն նը-
պատակը ունեցած են, որ Պերլինի վեհաժո-
ղովին մէջ ընթունուած և 1895ի դեսպաննե-
րու ներկայացուած բարենորոգմանց ծրագրին

Էտեւողութեամբ ապահովուի, կեանքի, ինչ-
ի և պատոյ ապահովութիւնը, քանի որ
այ ժողովուրդը չունի և չէ ունեցած բաղ-
անքը անջատուելու օսմանիան կայսրութիւնէ,
իրենոյն ատեն իր իրաւունքի մէջն ըլլալով
զահանջելու իր գոյութեան ապահովութիւնը:
Հստեւաբար այս մտքով եղած են բոլոր դի-
մումները délégation ի կողմէ մեծ տե-
ռութեանց, և բացարուած է թէ մենք
թուրքիոյ ամբողջութեան վիթարման չենք
ձգաիր և իր ընդհ. գիծերուն մէջ պարզած
են բարենորոգութեան մեր պահանջները: Դի-
մումներու այս եղանակը, շատ լաւ տպաւո-
րութիւն ըրած է կառավարութեանց վրայ,
որոնք խոստացած են գործադրել հայկական
բարեկարգութիւնները: Պեսութիւնները հա-
մակրանքով վերաբերուած և խոստացած են,
յարմար առթիւ նկատողութեան առնել և
պաշաճաւոր լուծում տալ:

Այս պաշտօնական դիմումներէ զատ անպաշտօն ձեռնարկներ ալ տեղի կունենան Եւրոպական զանազան քաղաքներու մէջ : Լօնտոնի մէջ ինչպէս ուրիշ տեղեր հայասէր գօմիթէներ կազմուած են : Մեր պատգամաւորութեան պետք՝ Նուպար բաշա հայ ազգին բաղձանքները և պահանջները պարզած է անոնց ինչպէս վերջին անգամ ի Լօնտոն լորտերէ և ամենայացանի գէմքերէ բաղկացած ժողովի մը մէջ, որոնց կողմէ համամտութիւն յայտնուած է և խոստացուած իրենց գործակցութիւնը : Ատով ալ շբաւականացուեցաւ և հրաւեր եղաւ որ ամսոյս 25ին գումարուի եւրոպական հայասէր կօմիտէներու կօնգրէ մը Լօնտոնի մէջ խորհելու համար միջներ Հայ ազգի պահանջները գործնականացնելու և համագործակցութիւն ստեղծելու համար իրենց մէջ: Ընդհանուր տրամադրութիւնը այն է որ, Պալքանեան կոմիտը վերջանալէ վերջ հայկական հարցը նկատողութեան պիտի առնուի, Ասիական Թուրքիոյ ամբողջութիւնը պահպանելու հիման վրայ և այդ կերպով իրեն պատշաճ լուծումը պիտի գտնէ: Պետութիւններէ մէկ քանին, աւելի շահագրգռուած են այս խնդրով և Սուրբիոյ բարեկարգութեան հետհայկական նահանգներու բարեկարգութեան անպատճառ ելք մը տալ կը խորհին, մի անգամ ընդմիշտ գաղրեցնելու համար այն

հարստանարութիւնները և խռովութիւնները, որոնք միջազգային խաղաղութիւնը վրդովելու հանգամանք մունխն (մանաւանդ այսուհետեւ) և քաղաքակիրթ ազգերու խիզձը կը վրդովինք գոնէ աւա միջոցին :

Սակայն կատարուելիք բարեհնորոգմանցմասին կարծիքները կը տարբերին։ Ոմանք կ'ըստն թէ, նոր գեսպանաժողով մը պիտի գումարուի Հոնակունի մէջ, իսկ ոմանք կը հաւատան որ Բարիզի մէջ գումարուելիք ելմատեկան համաժողովին մէջ խնդիրը նկատվութեան պիտի առնուի, երբ մէջաեղ դրուի Թուրքիոյ կողմէ՝ ևրոպական պետութիւններէ փոխառութիւն ընելու խնդիրը։ Քաղաքական միջնորդար այնքան ծանրաբեռնուած է որ շատ դժուար է այժմ որոշել թէ անոնցմէ որը գործնական է կամ կարելի պիտի ըլլայ գործադրել, այսու հանդերձ թէ պատգամաւորութիւնը և թէ Հայասէր օտար մարմիններ կ'օգտագործեն հայկական խնդիրի համար ամէն պատեհ առիթ և կը գործադրեն ամէն արտաքին միջոցներ։ Հարց կը ծագի սակայն թէ պիտի կրնա՞նք հիմնական լուծում մը տալ խնդրոյն. առ այժմ այս է մեր գիտցածըոր հայկական հարցը բոլորովին աւրամ վիճակի մէջ եր, մինչդեռ հիմայ լաւ ընթագմի մէջ է։

Վարչութիւնը այս խնդրոյն հետեւ ամոք
դժուար վիճակի ենթարկուեցու : Պա-
տուիրակութիւնը կազմած էր ծրագիր մը ո-
րու քանի մը կէտերը վարչութեանը տեսա-
կէտներուն համապատասխան չէին : Թէև
պատուիրակութիւնը կարգուած էր ամե-
նայն Հալոց հայրապետին, սակայն միեւնոյն
ժամանակ մեր դատին, համար էր որկ' աշխա-
տէր, և ուրինի տրամաբանական որ էր, մենք
ալ ձայն մը ունենայինք հօն, և կեղրոնական
Վարչութիւն գիտակցելով այս, պատուիրա-
կաց ցոյց տուած պէտքին վրայ իւր կողմէ
ներկայացուցիչի մը միջոցաւ պատուիրակու-
թեան հետ ամիս ու կէտէ ի վեր ծրագրի
գանազան կէտերու մասին միտքերու փոխա-
նակութիւն կատարուեցաւ, և այսօր, ծրագրի
տեսակէտով էական տարբերութիւնները վեր-
ցած են, բայց ձեւական տեսակէտով կան
տակաւին պարզուելու կարգ քանի մը կէտեր
և մասնաւորի կօնդրօղի մնայուն գօնիտէի մը
առատատութեան նկատմամբ :

Պատգամաւորութիւնը կը կարծէ թէ ընդհանուր կառավարչի հպատակութեան խնդրի մէջ տէրութիւնք չպիտի ունենան միենոյն տեսակէտը և գուցէ տէրութիւններուն մէկ քանին հակառակ շահեր ունենան խնդրոյն մէջ : Այս պարագան նախատեսկող մեր պատուիրակութիւնը ծրագրի մէջ էր մտցուցած մնայուն գօմիթէ մը որ ընարուէր ուղղակի պետութիւններէն և պիտի հսկէր բարեկարգութեան գործին : Այս տեսակէտը որ չէր հաշտուէր վարչութեան տեսակէտներուն , տարբերութիւն մը դրած է մեր և պատգամաւորութեանծրագրին մէջ , սակայն յոյսունինք որ այդ տարբերութիւնն ալ հարթուելով , իրարհասակցողութեամբ վերջ կը դրուի խընդոյն և կարելի կ'ըլլայ անեւական աշխատութիւններով յառաջ տանիվ գործը , համաձայն քիչ մը առաջ տուած բացատրութիւններուս : Այսէ ընդհանուր գիծերով այնաշխատութիւնները որոնք տեղի կ'ունենան այս միջոցին , որոնց օրը օրին կը հետեւի և ուղղութիւն կուտայ վարչութիւնը :

Մ . ՆԱԹԱՆԵԱՆ էֆ . — Փափազեան էֆ .
յանուն վարչութեան հայկական խնդրոյն ան-
ցողարձերու մասին հաղորդեց կարևոր տե-
ղեկութիւններ : Իրմէ առաջ Գարաեան էֆ .
ի կարգացած յայտարարութենէն և միւս խօ-
սուածներէն հասկցուածը այն էր որ ջարդի
սպառնալիք ալ եղած է . և ժողովուրդը կո-
տորելու ուրուականը կը սաւառնի գլուխնե-
րու վրայ և ասոր պատճառը այն է թէ , ա-
մեն անգամ որ Հայկական խնդրիք մէջ տեղ
դրուած է , ջարդի սպառնալիքն ալ երեան
եկած է , կարծես մեզի բակ տալու համար
վազ անցանք մենք մեր պնդումէն կը բաւէ .
որ ջարդ չընէք Արդ . քիչ առաջ յայտնուած
ջարդի երկիւղին առջև պարտաւորուած եմ ,
յայտարարելու որ եթէ իրապէս այդպիսի
անմիջական ոպառնալիք մը կայ , վարչու-
թիւնը desavouer չընէ , որ առաջ կը եկով
գործին ծանրութիւնը :

Ժ. ՍԱՅԱՊԱԼԵԱՆ ԷՅ. — ԶԸՆԴՈՒՆԿՈՎ
Վարչութեան ձեռնթափութիւնը :

Գ. ԶՕՀՐԱՊ ԷՅ. — Կարծեմ բոլոր ժողովիդ զգացման թարգման պիտի ըլլամ, առա-

ջարկելով հստեւեալ բանաձեռ և ինդրելով
անո՞թ հաստատութիւնը :

(Զօհրապէֆ. կարդացիր պատրոստած հետեւեալ բանաձեր) :

Բանաձեւ Զօհրապ էֆ. ի

Աղջ . Երևան . Ժողովը .

Վարչութեան կողմէմասուցուած հրաժա-
րականը և անոր պատճառները լսելէ վերջ.
Համելգուած ըլլալով, որ բացի հայկական նա-
հանգներուն անհրաժեշտ եղող ըն դհանուր
բարեկարգութեան հարցէն և անկախարար
անկէ՛ անհրաժեշտ պէտք կայ այսօ՞ր կտրուկ
միջոցներ ձեռք առնելու նոր ջարդերու ըս-
պառնալիքին վերջ մը տալու համար :

Նկատելով արդարեւ որ Վարչութեան
կողմանէ Ասանա զրկուած պատուիրակին
հաւաքած բազմաթիւ փաստերը լացայալ
կերպով ցոյց կուտան, որ եթէ այս վերջին
օրերս նոր կոսորտ մը չէ պատճանած այնտեղ
ատիկա կը պարտինք ոչ թէ կառավարու-
թեան հոգածութեանը, ոյլ միայն պատ-
ճանան պատճառներու, ինչ որ թուրք մա-
մույն եւս կը հաստատէ,

Նկատելով՝ որ Սբիւելեան բալոր սահման
ներու կացութեան մասին վաւերական և վրա-
տահելի աղբիւրներէ հասած ահղեկութիւններ
ալ միաձայութեամբ կը հաստատին որ այ-
տեղուանք ալ կոտորածներու վասանգը կե-
սպառնայ Հայոց .

Նկատելով՝ որ Օսմ. կայսրութեան ասա
նէն հաւատարիմ և ամէնէն շատ տառապո
տարրը կազմող Հայ ազգը չի կրնար մինչ
վերջը ամենօրեայ ջարդերու սարսափին տա
առիթի և թէ ոչ՝ Օսմ. կառավարութիւնը
ոչ ալ քաղաքակիրթ աշխարհին խղճմանք
չի կրնար անարբեր մնալ այս վիճակին,
Յետ խորհրդակցութեան և միաձայու
թեամբ կոռոյէ.

Ա. Մերժել վարչութեան հրաժարականը, իր կատարեալ վստահութիւնը յայնեւոանոր,

Բ. Յանուն բովանդակ Թիւրքլոյ Հայոց
որուն ներկայացուցիչն է Ազգ. Ժողովը և
բոլոր հեղինակութեամբը գորացնելու համա-

Աղդ . Վարչութիւնը , և հարստահարութեան
խափին իր բոլոր հանգամանքներովը ուսում-
նասիրենով պէտք եղած թեկադրութիւնները
և աջակցութիւնը տալու համար անոր հինգ-
հոգիէ բաղկացած յանձնախումբ մը կը կազ-
մէ :

Գ. Կոտորածներու սպառնալիքը փարա-
տելու մասին կայս . կառավարութենէ ձեռք
բերուելիք զրական միջոցները լսելու և ըստ
այնմ հարկ դատուելիք նոր միջոցներ ձեռք
առնելու համար , կ'որոշէ բացառիկ նիստ
կազմել :

Հ. ԱՐԱՄԵՍՆԸ էֆ.— Ես կ'ընդունիս
այս բանաձեւը, վերցուելու պայմանաւ խոր-
հրդարանական յանձնաժողովոյ կազմութեան
պայմանը որ եղբակացութեան վրայ ու և
առողջութիւն չկրնար ունենալ:

Վ. ԹէքէԱՆ Էֆ. — Ես կը զարմանա
թէ . Ներկայ հանգամանքներու մէջ ինչպէ
երեսփոխաններ իրենց իրաւունքէն կ'ուղղե
ի սպառ հրաժարիլ : Ազգ . Ժողովը ունի այ
դերագոյն իրաւունքը գործադրելու համար
Վարչութեան վրայ իր հսկողութիւնը : Այ
Ազգ . Ժողովը Հայկական խնդրով լրադած
... հանեսի ատեններ , երբ իր գործունէութիւն

այսպիսու առարկայ կրնար ըլլալ, մինչդեռ հի
խնդրոյ առարկայ կրնար ըլլալ, մինչդեռ հի
մայ չեմ կարծեր որ ընելիքը երկիւղալի բա
մը ըլլայ: Գալով Խորհրդաբանական Յանձ
նաժողովոյ կազմութեան, արդէն կրկին կըր
կին բացատրուեցաւ որ այս մարդինոյն աշխա
տութիւնը, Վարչութիւնը խոչնդասներու
համար է առաջ գունի, այս անոր կա

մատնելու հանգատաք շատ է, և առաջ առարկելիք աշխատութիւնը դիւրացնելու բանոյին ունի: Պէտք է նկատի առնել ուրեմն թէ այդ յանձնաժողովոյ անդամակցող մեջ իր պատկանած խմբակցութեան իբրև ներկայացուցիչ, պիտի կրնայ իր խմբակցութեան բազարել թէ կատարուած աշխատութիւնը:

նպատակայարմար է : Կը կրկնու թէ ուստի
խսնական ժողովը ինքզինքը անշահագրգու-
վիճակի մէջ չկրնար դնել՝ ուրիշ ինպիթը է Ե
Սրբամեանց էֆ. Համամիտ չէ : Վարչութիւ-
նն ոն է որ պիտի գործէ դարձեալ, բայց ք

Նի որ Ազգ ժողովը ի վիճակի չէ օրը օր
տեղեկութիւն ստանալու, իր կողմէ նշանա

եալ Յանձնաժողովը պիտի ստանայ բոլոր կարեւոր տեղեկութիւնը և այն տաեն միայն՝ Ազգ. Ժողովը ալ տեղեակի ընէ՝ երբ գոհ չըլւար գործերու ընթացքէն։ Վարչութիւնը այս վիճակէն գանցաւելու տեղի չունի բնաւ այն պատճառներուն համար, որոնք բացառուեցան քիչ մը վերը։

Յ. ՊԱՀԻ էֆ.— Աղդ. Ժողովի այսօր-
ուան նիստին մէջ կը յուզուին այնպիսի
խնդիրներ, որոց շուրջը պէտք է միանանք
ամենքս ալ, ապացուցանելով որ ազգային
հանրային շահերու շուրջ ամենքս ալ միևն
ույն ոգին և զգացնեմը ունինք: Հետեւարար
երբ խորհրդարանական յանձնաժողովոյ մը
կազմութեան առաջարկը կ'ըլլայ, պէտք է
համաձայնինք ամենքնիս ալ և եսր այս կետը
կ'որոշուի, մնացեալները ինքնին ընդունուած
են արդէն:

(Ստենապետութեան աթոռը թողարկ Զօհ-
բապ էֆ.ի.):

Հ. ԽՕՃԱՍՏՈՐԵԱՆ էֆ.— Եթէ Ազգային
Ժողովը գոյութեան իրաւունք ունի, միակ
մարմինն է որ իսկապէս կրնայ և պէտք է
զբաղի Հայկական խնդրով։ Ազգը ունեցաւ
անցեալին մէջ վարչութիւններ որոնք փառա-
ւոր և հանդիսաւոր կերպով և վատանգներու
և շահերու մէջ ցոյց տուին թէ իրենք կը
գտնուին գերագոյն բարձրութեան վրայ։
Արդի Վարչութիւնը իր նախորդին ուղա-
թեան շարունակողը պէտք է ըլլայ և քանի
որ Հայկական խնդրոյ անուան տակ Ազգ։
օրէնսդրութիւն մ'է որ պիտի դրուի կամ
բարւորքի, այսպիսի խնդրոյ մը մէջ այնքան
լուրջ և մեծ ուշադրութիւն հարկաւոր է,
որ ազգը իր արդի վիճակին շատ աւելի լու-
միճակ մը կարենայ ստանալ, երբԱզգ Փողովն
ալ նուիրէ իր գործակցութիւնը։ 1878ի
Վարչութիւնը ազգին ամբաստանութեան ու-
ռարկայ եղաւ, այն պատճառու որ ազգին
ճակատագիրը սխալ վարեց և այսօր մնաք ալ
իը կարծենք որ սխալ վարեցին այդ գործը։
Փափակեան էֆ. բացարութիւններ տուաւ,
Վարչութեան ընդհանուր գործունէութեան
մասին և այն գաղափարը ներշնչեց մեզի որ
գործը կուգայ խմբաւորութիւն բաւագոյն ձեռ-

Քերու մէջ, սակայն միևնոյն ատեն ըստ որ
կան խնդիրներ որոնք Բարիդի և մեր միջև
յարդարուելու պէտք ունին: Այս պարագա-
յին մէջ ո՞վ է իրաւարարը և այստեղ ու այն
աեղ մտածուածը ո՞վ պիտի կըսէ ու բավթա-
տէ իրարու հետ: Ազգ. Ժողովը իր պահան-
չութիւնը ամենէն համեստը կ'ընէ մասնակ-
ցել ծրագրի մը մշակումին, և մեր հետա-

քրքրութիւնը անկէ անդին ալ չենք անցներ .
մեր նպաստին է և պիտի ըլլայ աղջային
հանդիսաւոր կազմ մը առաջ խնդրին , աղջին
հանդիսաւոր կնիքը գոյութեան միակ մասը կը
կազմէ իրաւամբ և շատ իրաւամբ . բայցառ-
րուեցաւ այսուղ թէ Վարչութեան պաշտօ-
նը Աղջ . Ժողովոյ ուղղութիւնը գործադրելն
է և այս ժողովը իրաւունք ունի անդիսակ
ըլլալու ամեն իրագարձութեանց : Մեր կազ-
մենիք յանձնաժողովը պաշտօն պիտի ունենայ
հսկելու կատարուած գործողութեան վրայ ,

կերպով մը զօնիքով ինչպէս կուղուի ըսել ։
Անցեալին մէջ Հայկական ինդրով զբաղող
վարչութիւններէ ոչ մէկը հեղինակութիւնն
իրաւունքի նախանձախնդրութիւն չէ ունե-
ցած, բայց մինք նոյնիսկ այդ իրաւունքն ալ
պիտի առնեք իրեն, ու ես կը զարմանամ որ

զըս վարչութիւնը կ'ընդունի այդպիսի մարմ-
նի մը կազմութիւնը կը գտնուին ուրիշներ
որքան զպապն պապական ըլլալով կը մերժեն
այդիսի մարմնոյ մը կազմութիւնը։ Մենք հսու
իրեւ ազգին երեափոխանները, Վարչութեան
վրայգօնթրօլի իրաւունք ունինք չենք կրնար
ըսեւ իրենց որ ըրէք ինչ որ կ'ուզէք։ 1878ին
ալ 94ին աղ ազգը զբազած է հարսաահարա-
կան խնդիրներով, բայց մեզի չափ ալ դիւ-
րութիւն չեն տռւած, հետեւարար մեր ուզ-
դութիւնը ու և է դիւրազգածութիւն վիրա-
ւորելու հանգամանք չւնի և այս պատճա-
ռաւ կ'առաջարկեմ ընարել յանձնաժողովը։
Ա. ԹէթէեԱՌ, Էֆ — Պահ մը խօրհինք
նաև որ այսպիսի յանձնաժողով մը չկազմելը
ի՞նչ հետեւանք կ'ունենայ։ Հայկական խընդ-
րին վրայ վազր կրնայ դիմում մը ըլլալ այս
ժողովին և երեափոխան մը կրնայ հարցապըն-
դում մը ընել, Վարչութիւնը սահպուած է
բացարարութիւն տալու և և իրաւունք, ու-
նիմ բացարարութիւն պահանջելու պատճու-
թիւնն և հանրային դատաստանին առջեւ ար-
դարանայու համար։ Ալքան փափուկ յրր-

ջանի մը մէջ այս ժողովն է որ պիտի կատարէ իր վերին հակողի պարտականութիւնը :

Ա.ՏԵՆԱՊԵՏ Էֆ .— Մէկ կողմէն վիճաբա-
նութեան փակումը կը պահանջուի , մինչդեռ
միւս կողմէն տակաւին խօսք ուզողներ կան
ժողովդ յարմար կը դա՞տէ վիճաբանութեան
շարունակութիւնը :

Ա. ՀԱԼԱՃԵԿՆ էֆ.— Տեսակէտները մէկ
են, մեր նպատակն է որ այդ Յանձնաժողովը
ծառայէ իր բուն նպատակին, խնդիրը այն-
քան մեծ է որ մանրամասնութիւնները գուրկ
են կարեւորութենէ, ատոր համար պէտք է
կատարեալ վստահութիւն ունենանք գործա-
դիր Եշմանութեան վրայ, մինչդեռ մենք օ
հոգի ընտրելով այդ իրաւունքը յանձնա-
ժողովին տուած պիտի ըլլանք . . .

զԱՅՆԵՐ .— Այդպէս չէ :

Ա. ՀԱՅԱՃԵՐՆ էֆ. — Այդ ըսել է, Ազգական պահանջութեածիւնը, կամ գօնթրու պիտի ընէ, մենք այս վերջինն է որ կ'ուզենք ի Կործանել:

Ա.ՏԵՇՆԱԳԵՑ էֆ. — Ներկայացուած բանա-
ձեւները քուէի պիտի դնեմ և անոնցմէ մէ-
կուս ոչ թէ իրեւ հեղինակը, ալ թերեւս իս-
անձնական գողափարներու արտայառնթիւնը
քանի մը խօսք կ'ուզեմ ընել: Հայ ազգը
պատմական օր մը կ'ապրի, և բոլոր ժողո-
վուրդը մէկ վիշտով կը տառապի և իր սիր-
տը մէկ զգացումով կը բարախէ, պէտք է այ-
հանդիսաւոր պարագային մէջ մեր միարա-
նութիւնը ցոյց տանք: Ոմանց կողմէ այնպէ-
կը կարծուի որ, Ազգ. ժողովի կողմէ քան-
մը պատուիրակներու ընտրութիւնը գօնթրօ-
իրաւունք մը կուտայ, մինչդեռ ես իրեւ ա-
բանաձեւը ներկայացնող կ'ուզեմ փարատ
այս մասին տիրող կասկածները և թիւրիմա-
ցութիւնները և կը փափաքիմ որ զիսաւորս
բար Հալածեան էֆ ներու կողմէ յարուցուա-
այսքան պղտիկ և ջնջին մանրամասնութի-
մը առիթ շըլայ իրարմէ բամնուելու:

Պ. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԷՖ. - Նախ և առաջ
փափաքիմ գիտել տալ թէ սկզբունքի իր

թոյ մը համար յարուցցուած այս առարկութիւնը միայն մեր կողմէ եղած չէ այլ ունինք ուրիշ ընկերներ որոնք մեզի պէս կը խորհին, ինչպէս արտայայտուեցան այստեղ՝ Բողորովին համամիտ եմ ձեզի Ատենապետ էֆ. երբ կ'ըսէք թէ այսպիսի ծանրակշիռ խընդիրներու շուրջ ամենքս միեւնոյն զգացումը պէտք է ունինանք բայց երբ ինդիրը կը ներկայանայ այսօրուան ձեռով, մենք կ'ըսնենք թէ այս ժողովը պէտք է կատարէ իր պարտականութիւնը: Ես Զեր խօսքերուն պատասխանելու համար կ'ըսեմ ասնք ապա թէ ոչ այս բանաձեւին ես ալ հարկադրուած կուտամ իմ հստանո թիւնս: Այս ժողովը ծանրակշիռ պարագաներու մէջ պէտք է պահէ իր գօնթրօիթ իրաւունքը այժմ ինդիր կը ծագի յանձնաժողովոյ կազմութեան առթիւմեր իրաւասութեան, նկատմամբ, կազմուելիք յանձնաժողովը պէտք է օժանդակ ըլլա՞թէ գօնթրօլ ըլլայ... .

Ա.ՏԵՇ. Էֆ. (Ընդմիջելով) . — Զեմ կրնար
թողուլ վիճաբանութեան շարունակութիւնը
աէտք է փակենք վիճաբանութիւնը ,

Պ. ՀԱԼԱԾԵԱՆ էֆ. ~ (Եարունակելով)
Այս ծանր պարագաներու առջև որպէսզի մեր
խորհրդակցութիւններէն արդիւնք մը յառա-
գայ, կ'առաջարկեմ բանաձեւին Յ մասեր-
բաժնուին և կը կարծեմ թէ կազմուելիք
մարմնոյն արուելիք իլրաւասութենէն զա-
միւս կէտերուն համար միաձայնութիւն կ-
գոյանայ:

Հ. ԱՐԱՄԵԱՆՑ էֆ. - Եթէ դուք վեր
ցընէք երկրորդ պարբերութիւնը կըսեն ին
միաձայնութիւն ալիսի գոյանայ, հետեւաբա
վերցուցէք՝ այդ երկրորդ պարբերութիւնը
բառական է որ սպազմն ժողովի որդեգրա
սկառունքը իրագործուի:

Յ . ՇԱՀՐԻԿԵԱՆ Էֆ . — Երբ որ բանաձեռ
բաժմանման առաջարկութիւն կ'ըլլայ այստ
այս միտքը կ'արթննաց որ ազգի ամենակի
սական հարցի նկատմամբ պէտք եղած գ
տակցութիւնը ունինք, մինչդեռ ես կը տե
նեմ որ այս բոպէիս կոյր զկուրայն որոշ

մը տալու վիճակին մէջ կը գտնուինք : Լսելէ
յետոյ Վարշութեան մի ներկայացուցչի ընդ-
հանուր հայեցքը, ասկէ զատ մենք ոչ մէկ
բանի տեղեկացանք և պիտի քուէարկենք օր
մը այս կերպով, ուրիշ օր մը տարբեր կեր-
պով : Ես չեմ ուզեր որ խաղանք բառերու
վրայ, երբ որ այստեղ կ'ըսուի որ ոչ մի ի-
րաւունք պէտք չէ տալ յանձնաժողովին .
հարկ է զիանալ որ արդէն մեր կաղմէ ընտ-
րուելիք մարմինը վճիռ չպիտի արձակէ, այլ
տեղեկութիւն պիտի ստանոյ այն ամեն գոր-
ծողութիւններէն որոնք կը կատարուին Վար-
չութեան կողմէ : Խսկ այն պարագային որ
Ազգ . Ժողովի հեղինակութեան ձայնին պէտք
կայ, այդ պարագային պիտի բերէ ինդիրը
Ազգ . Ժողովի առջեւ :

(Ատենադպիր էֆ. վերստին կարդաց Զօհ-
րապ էֆ. ի բանաձեւը) :

ԶԱՅՆԵՐ . — Կ'ընդունինք առանց կիուզօր»
բառին :

ԱՏԵՆԱԴՊԻՐ ԷՖ . — Ուրեմն այս բանաձեւը
ընդունած է առանց լիազօր բառին : Այս
առթիւ դիմել կուտամ որ, այսօրուան նիս-
տին նկատմամբ դուրսը այլ ընդ այլոյ առ-
րածայնութիւններու առիթ տալէ պէտք է
զգուշանալ, որովհետեւ մենք արդէն կառա-
վարութենէն գաղտնիք մը չունինք, սակայն
մեր ներքին կանոնագրութիւնը նախատեսած
ըլլալով որ կարդ մը ինդիրներ դռնփակ տե-
ղի տնինան, այդ տրամադրութենէն օգար-
ւելովէ որ դռնփակ բրինք այսօրուան նիստը :
Ես կը հրաւիրեմ պաշտօնակիցներս որ հնա-
րաւոր խոհեմութիւնը ի գործ դրուի :

Յ . ՇԱՀՐԻԿԵԱՆ ԷՖ . — Բանաձեւի քուէ-
արկութենէն յետոյ, մի ուրիշ պարտականու-
թիւն կայ կատարելիք : Այստեղ հաւանու-
թիւն յայտնուեցաւ մեր դատի համար վար-
չութեան ձեռք առած միջոցներու նկատմամբ :
Յանկալի է որ ժողովս վաւերացնէր վարչու-
թեան մշակած ուղղութիւնը որպէսզի յանուն
Թուրքիոյ Հայոց լինի այն և այս կերպով
չափազանց ոյժ տուած կը լինինք նաև այս
ձեռնարկներուն արտաքին աշխարհի առջեւ :
Քանի որ տէրն էք Զեր վստահութեան տուէք
զայն այսօր :

Տ . ԵՂԻՇԵ ԱՐԲԵՊ . ԴՈՒՐԵԱՆ . — Փա-
փաքելի է որ այսօր որոշուի այս :

ԱՏԵՆԱԴՊԻՐ ԷՖ . — Այսօր Ժողովը պատ-
րաստ չէ ատոր, պէտք է ժողովականները
այդ մասին խօսակցին իրարու հետ, ժամա-
նակ ալ չկայ այսօր . հետեւաբար չենք կրնար
անմիջապէս նկատողութեան տռնել այդ ա-
ռաջարկը :

(Բանաձեւին ընդունելութենէն ու քուէակ-
ութենէն յետոյ Ժողովը գաղմնի քուէարկու-
թեամբ ընտրեց Հարստահարական Խորհրդա-
րանական Յանձնաժողովը և Ատենապետ էֆ .
Հոչակցոց քուէարկութեան հետեւեալ ար-
դիւնքը :

ԹԻՒ ՔՈՒԷԱՐԿՈՒԹԵ 42 .

Գ . Զօհրապ էֆ :	38	ՔՈՒԷ
Յ . Շահրիկեան »	38	»
Վ . Թէքէեան »	37	»
Պ . Գալֆակեան »	36	»
Դ . Տ . Մալսէսեան էֆ, 35		»

Ազգային Ընդհանուր Ժողովոյ

ԱՏԵՆԱԴՊԻՐ

Ե . ՊէՍԱԶՃԵԱՆ

ԱՏԵՆԱԴՊԻՐ

Հ . ԽՕՃԱՍՍԱՐԵԱՆ

(Պ. Վ.ինակ)

Գում-զարու, Գում-զարուի յուրա

69. Դասիթ էֆ. Տէր-Մո սէսեան
70. Համբարձում ՝ Պօյաճեան
71. Մարգիս ՝ Մուին
72.

Կէտիկ-փառա

73. Հմայեակ էֆ. Արամեանց
74. Յարութիւն ՝ Ճանլիւլեան
75.
76.
77.

Սամբիա Ս. Գէորգ

78. Գրիգոր էֆ. Զօհրապ
79. Լեւոն ՝ Մասթեան
80. Հալկ ՝ Խօճասարեան
81.
82. Պարզեւ ՝ Փափազեան
83. Լեւոն ՝ Մեղրոսեան
84. Ռուբէն ՝ Փափազեան

(Ե. Վ.ինակ)

Գուղութենուկ - Ենատիէ

85. Երուանդ էֆ. Խորասան
86. Լեւոն ՝ Տէմիճիպաշեան
87. Ռուբէն ՝ Զարդարեան
88. Ռուկան ՝ Մարտիկեան
89.

Թօփ-զարու

90. Երուանդ Ղալաթիա-Պէյֆոզ Օտեան
91. Երուանդ էֆ. Նառլի-Դարու Մանուկեան
92. Վռամշապուհ էֆ. Մանուկեան
93.

Սամաթիա Ալբումեր

94.

- Սկիւտար Ս. Խաչ
95. Բարսեղ էֆ. Աւեսիսեան
96. Գարեգին ՝ Տէմիճիպաշեան
97.
98. Յարութիւն ՝ Շահրիկեան
99. Վարդգէս ՝ Մէրէնկիւլեան
100. Արքահամ էֆ. Տէր-Յակոբեան

Գ.Ա.Ի.Ս.Ո.Ս.Յ.Ի. ԵՐԵՍՓՈԽԵԱՆՔ

(Ա. Վ.ինակ)

101. Վահան եգիպտոս Թէքէեան
102.

103. Տի. Փաշաեան էֆ. Խարբերդ
104. Սողոմոն էֆ. Տէր-Ազարեան

105. Երասք էֆ. Կիւրին-Մաննըրգ Գօնունեան
106. Գեղամ էֆ. Զմէկածազ-Զարսաննազ
107. Տրապիզոն Տրապիզոն
108. Օննիկ էֆ. Զիգբէ-Մարաֆ

106. Գեղամ

էֆ.

Տէան

107.

Զմէկածազ-Զարսաննազ

108. Օննիկ

էֆ.

Զիգբէ-Մարաֆ

Բամար

109.

Բալու

Կիւրճեան

110. Մելքոն

էֆ.

Եօզիա-

111. Ստեփան

էֆ.

Գըպրըզեան

112. Վահան

էֆ.

Էսաեան

113. Սարգիս

էֆ.

Հալէպ-Ալնբապ Գնաճեան

114. Տօրթ. Գրիգոր

էֆ.

Ճէլալ

115. Տօրթ. Ներսէս

էֆ.

Պիւլեան

Պաղտաս

Պերդ

116.

(Պ. Վ.ինակ)

Ո.կն

117.

Արաբկիր

Սարաֆեան

118. Արթարի

էֆ.

Եղեսիա

119. Սեպուհ

պէյ

Հիթիմեան

Զմիւռնիա

120.

Հանք

121. Տօրթ. Տէօվէթ

էֆ.

Տատրեան

Մալաթիա

122. Օննիկ

էֆ.

Զայեան

Պանքրիմա - Պալլէսէիր

123. Տիրան

էֆ.

Երկանեան

Վան

124.

(Պ. Վ.ինակ)

Աղրիանապոլիս

125. Օննիկ

էֆ.

Տէրունեան

Աւան

126. Արխանակէս

էֆ.

Գասպարեան

Բաղէտ

127. Աղէքսանդր

էֆ.

Փանտեան

Ալտինա - Աժիօն-Գարա. Հիսար

128. Զարեհ

էֆ.

Խօրասաննեան

		Պրուսա		Գաղատիա
սպար	էֆ.	Նէմցէ Ռօսութօ	135.	Տր. Խաչիկ էֆ. Պողոսեան Կոնեա
180. Աբրահամ	էֆ.	Հայրիկեան Տիգրանակերտ	136.	Ժազ էֆ. Սայապալեան Երզնկա
181. Տիգրան	էֆ.	Նազաշեան Տիվրիկ	137.	Գարբիէլ էֆ. Նորատունկեան Մարաւ—Զելյուն
182.	(և . Վիճակ)	Ամասիա—Մարզուան	138.	Միքատ էֆ. Բիւրաս Շապին-Գարանիսար
183.	Բաքերդ		139.	Անքասիա
34. Երուանդ	էֆ.	Արմաքէշխանլըեան	140.	Տօրթ. Նազարէթ էֆ. Տաղաւարեան

ՄԱՅՐ ԴԻՒԱՆ

ԱԶԴԱԹԻՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎՈՅ

Ա. Ատենապետ	Գարբիէլ էֆ. Նորատունկեան	Ա. Ատենադպիր	Երուանդ էֆ. Պէյազմեան
Բ. " "	Հայկ » Խօմասարեան	Բ. " "	Անտոն էֆ. Թարագ
Գ. " "	Տր. Տաղաւարեան էֆ.	Գ. " "	Հմայեակ էֆ. Արամեանց

ՆԱԽԱՔՆՆԻՉ ԴԻՒԱՆՔ

ԶԵՐՆՀԱՍՍՈՒԹԵԱՆ ԴԻՒԱՆ

- Ա. Տ. Հմայեակ Արքեպս. Դիմաքսեան (Ատղակ)。
Բ. Տօրթ. Գ. Ճելալ
Գ. Տօրթ. Թիւլեան

ԴԱՍԻԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ԴԻՒԱՆ

- Ա. Յակոբ էֆ. Պօյանեան (Ատենապետ)
Բ. Լեւոն էֆ. Մեղրոսեան
Գ. Մարկոս էֆ. Նաթանեան
ԿԱԼՈՒԱԾՈՅ ԴԻՒԱՆ

- Ա. Մարգիս Գնանեան
Բ. Վահան Էսայեան
Գ. Թորգոմ Պօյանեան (Ատենապետ)

ՀԱՄԱՐԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ԴԻՒԱՆ

- Ա. Արհստակէս Գասպարեան (Ատենապետ)
Բ. Խաչիկ Մըգմեան
Գ. Ժազ Մայապետ

ՑԱՐԲԱՆԻԿԱՆ ԴԻՒԱՆ

- Ա. Յարութիւն Շահրիկեան
Բ. Թնիկ Տէրունեան
Գ. Պարզեւ Փափագեան

ԻՐԱՀԱՍՍՈՒԹԵԱՆ ԴԻՒԱՆ

- Ա. Տ. Մաղաքիս Եպիսկոպոս. Տէրունեան
Բ. Տօրթ. Թէրզեան
Գ. Մ. Սույն

ՆԱԽԱԶԵՐՆՈՒԹԵԱՆ ԴԻՒԱՆ

- Ա. Հ. Պօյանեան (Ատենապետ)
Բ. Դակիթ Տէր. Մովսէսեան
Գ. Մ. Շիրինեան

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԴԻՒԱՆ

- Ա. Մ. Գօշունեան
Բ. Երուանդ Օտեան
Գ. Վ. Թէրէեան (Ատենապետ)

ԵԼԵՒԱՏԻԾ ՑԱՆՑԱԽՈՒՄԲ

- Ա. Մ. Հայկազն
Բ. Ա. Մարաֆեան
Գ. Թ. Պօյանեան
Դ. Տր. Տատրեան

ԳՐԱՆ 1 ԴՐՈՒՅ

Սեփականութիւն Ազգ. Սեսուկին, զզ. Ժողովոյ ծախուց յատկացեալ
Կը ծախուի յ'Ազգ. Խորհրդարան Պալաթիոյ